

Poznań, dnia 15 września 2017 r.

Prof. dr hab. Wojciech Dajczak

Kierownik Katedry Prawa Rzymskiego i Historii Prawa Sądowego

OPIS MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

dla przedmiotu *Prawo rzymskie* na kierunku *Prawo*

I. Informacje ogólne

1. Nazwa modułu kształcenia:

Prawo rzymskie

2. Kod modułu kształcenia:¹

PRZ (10-PRZ-pj-s, 10-PRZ-pj-n)

3. Rodzaj modułu kształcenia (obowiązkowy albo fakultatywny):

Obowiązkowy

4. Kierunek studiów:

Prawo

5. Poziom studiów (I lub II stopień albo jednolite studia magisterskie):

Jednolite studia magisterskie (5 letnie)

6. Rok studiów:

Pierwszy rok studiów

7. Semestr (zimowy lub letni):

Semestr letni

8. Rodzaje zajęć i liczba godzin:

Studia stacjonarne: 45 godzin wykładu oraz 30 fakultatywnych ćwiczeń.

Studia niestacjonarne: 20 godzin wykładu 20 godzin zajęć w ramach e-learningu.

9. Liczba punktów ECTS:

5 ECTS

10. Imię i nazwisko, tytuł lub stopień naukowy, adres e-mail wykładowcy lub osoby prowadzącej zajęcia:

- a) Prof. dr hab. Wojciech Dajczak (dajczak@amu.edu.pl)
- b) Dr Jan Andrzejewski (j.and@amu.edu.pl)
- c) Mgr Pior Alexandrowicz (p.alexandrowicz@op.pl)
- d) Mgr. Joanna Kruszyńska (jk74363@amu.edu.pl)
- e) Mgr Mikołaj Labijak (mikolajlabijak@hotmail.com)

11. Język wykładowy:

Język polski

¹ Kod modułu (przedmiotu) z systemu USOS.

II. Informacje szczegółowe

1. Cel modułu kształcenia:

Poznanie i zrozumienie podstawowych zasad, instytucji i kontrowersji w prawie prywatnym antycznego Rzymu oraz ich znaczenia dla prawa prywatnego po współczesność.

Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują):

Wymagania wstępne w zakresie wiedzy są następujące:

- a) Podstawowa wiedza w zakresie rozumienia pojęcia prawa, jego funkcji społecznych metod tworzenia i interpretacji odpowiadająca treści kształcenia modułu *Prawoznawstwo***
- b) Znajomość terminologii i argumentacji prawniczej odpowiadająca treści modułu *Łacińska terminologia prawnicza i retoryka*.**

Brak szczególnych wymagań w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych.

2. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dla modułu kształcenia i odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów:

Symbol efektów kształcenia	Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student:	Odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów
PRZ_01	Ma rozszerzoną wiedzę o charakterze nauki prawa prywatnego oraz jej relacjach do innych nauk społecznych - przede wszystkim do ekonomii, studiów nad rozwojem, antropologii i socjologii. Potrafi wykorzystać swoją wiedzę prawniczą w życiu codziennym i w dowolnym wykonywanym zawodzie. Jest świadomym i kreatywnym uczestnikiem życia społecznego, jak również jest świadomy szczególnej roli prawa i prawnika w życiu społecznym i w funkcjonowaniu państwa.	K_W01, K_U02, K_K01, _
PRZ_02	Ma pogłębioną wiedzę o aksjologicznej, a w szczególności etycznej istocie prawa i o wartościach jakie w tradycji prawa rzymskiego uznano za fundamentalne dla prawa prywatnego. Ma rozwinięte poczucie odpowiedzialności osobistej i społecznej za swoje decyzje. Potrafi uzasadnić swoje decyzje prawne z odwołaniem się do właściwego dla <i>civil law tradition</i> systemu wartości. Potrafi rozwiązywać dylematy moralne w prawie prywatnym korzystając z doświadczenia <i>civil law tradition</i> .	K_W02, K_K02, K_K07, K_K10

PRZ_03	Ma pogłębioną wiedzę o teoretycznej istocie prawa, a w szczególności o fundamentalnym znaczeniu studiów prawa rzymskiego dla powstania i rozwoju nauki prawa w Europie. Rozumie potrzebę permanentnego dokształcania się w zakresie prawa i nauk prawnych. Ma zdolność dalszego kształcenia się w ramach podyplomowych i doktoranckich studiów z zakresu prawa.	K_W03, K_K07, K_U13
--------	---	---------------------

PRZ_04	Ma rozszerzoną wiedzę o historycznym kształtowaniu się rodzimego i obcego prawa spadkowego poprzez oddziaływanie argumentów z prawa rzymskiego. Potrafi zakwalifikować prawnie podstawowe zdarzenie faktyczne z zakresu spadkobrania na podstawie obowiązującego prawa. Potrafi w podstawowym zakresie przedstawić sposoby prawnego rozwiązania konfliktu z zakresu spadkobrania	K_W06, K_U05, K_K03
PRZ_05	Ma rozszerzoną wiedzę o historycznym kształtowaniu się rodzimego i obcego prawa rzeczowego poprzez oddziaływanie argumentów z prawa rzymskiego. Potrafi zakwalifikować prawnie podstawowe zdarzenie faktyczne z zakresu władztwa nad obiektami majątkowymi na podstawie obowiązującego prawa. Potrafi w podstawowym zakresie przedstawić sposoby prawnego rozwiązania konfliktu z zakresu prawa rzeczowego.	K_W06, K_U05, K_K03
PRZ_06	Ma rozszerzoną wiedzę o historycznym kształtowaniu się rodzimego i obcego prawa zobowiązań poprzez oddziaływanie argumentów z prawa rzymskiego. Rozumie ekonomiczny kontekst podejmowanych i realizowanych przez siebie decyzji z zakresu prawa zobowiązań. Potrafi zakwalifikować prawnie podstawowe zdarzenie faktyczne z zakresu prawa zobowiązań na podstawie obowiązującego prawa. Potrafi w podstawowym zakresie przedstawić sposoby prawnego rozwiązania konfliktu z zakresu prawa zobowiązań.	K_W013, K_U05, K_K03, K_K09
PRZ_07	Ma rozszerzoną teoretyczną wiedzę o sposobach rozwiązywania praktycznych przypadków prawnych (<i>casusów</i>) na podstawie obowiązującego prawa nabytą poprzez rozwiązywanie <i>kazusów</i> prawników rzymskich i rozważanie aktualności ich <i>rationes decidendi</i> . Rozumie prawny kontekst otaczającej go rzeczywistości i potrafi analizować ją w oparciu o wywodzące się z prawa rzymskiego i <i>ius commune</i> aktualne do dziś reguły prawniczego rozumowania. Potrafi podejmować i realizować decyzje (w tym prawne) samodzielnie, jak i kolegalnie.	K_W013, K_U01, K_K06
PRZ_08	Ma rozszerzoną teoretyczną wiedzę o zasadach właściwego komunikowania się językiem prawnym i prawniczym poprzez poznanie fundamentalnego znaczenia nauki prawa rzymskiego dla współczesnej dogmatyki prawa prywatnego. Potrafi posługiwać się językiem prawnym i prawniczym wyrastającym z nauki prawa rzymskiego w stopniu gwarantującym skuteczną komunikację, w tym m. in. potrafi właściwie używać pojęć z zakresu prawa spadkowego, rzeczowego i zobowiązań.	K_W14, K_U06, _

3. Treści kształcenia:

Nazwa modułu kształcenia: Prawo rzymskie (PR)		
Symbol treści kształcenia	Opis treści kształcenia	Odniesienie do efektów kształcenia modułu

TRZ_01	Unikalność prawa rzymskiego na tle innych porządków prawnych. Rzymskie pojęcie i podziały prawa. Ustawodawstwo justyniańskie	PRZ_01, PRZ_02
TRZ_02	Jurysprudencja rzymska	PRZ_02, PRZ_07
TRZ_03	Drugie życie prawa rzymskiego na zachodzie Europy. Od <i>mos italicus docendi</i> do niemieckiego kodeksu cywilnego.	PRZ_03, PRZ_08
TRZ_04	Obecna sytuacja tradycji romanistycznej Współczesne wyzwania prawa rzymskiego w kontekście wyzwań prawa prywatnego	PRZ_01, PRZ_03
TRZ_05	Kształtowanie i ochrona praw prywatnych.	PRZ_01
TRZ_06	Status człowieka i jego podmiotowość prawna	PRZ_01, PRZ_02
TRZ_07	Spadki	PRZ_04, PRZ_07
TRZ_08	Posiadanie i prawa rzeczowe	PRZ_05, PRZ_07
TRZ_09	Zobowiązania	PRZ_06, PRZ_07

4. Zalecana literatura:
podstawowa:

- W. Dajczak, T. Giaro, F. Longchamps de Berier, *Prawo rzymskie. U podstaw prawa prywatnego*, wyd. 2 Warszawa 2014 (preferowane fragmenty objęte wymaganiami egzaminacyjnymi są wskazywane w emailu wysyłanym po pierwszym wykładzie),
- W. Dajczak, T. Giaro, F. Longchamps de Berier, *Prawo rzymskie u podstaw prawa prywatnego*, wyd. 1, Warszawa 2009 i dodruki do 2013
- W. Dajczak, T. Giaro, F. Longchamps de Berier, *Warsztaty prawnicze. Prawo rzymskie*. Kraków 2012 i późniejsze

uzupełniająca:

- M. Bellomo, *Europäische Rechtseinheit. Grundlagen des System des Ius Commune*, München 2005
- H. P. Glenn, *Legal Traditions of the World*, 5 wyd., Oxford 2014
- D. Johnston (red.), *The Cambridge Companion to Roman Law*, Cambridge 2015;
- K. Kolańczyk, *Prawo rzymskie*, Warszawa 1997 i późniejsze
- H. Kupiszewski, *Prawo rzymskie a współczesność*, (red. T. Giaro, F. Longchamps de Berier), Kraków 2013;
- M. Kuryłowicz, *Prawo rzymskie: historia-tradycja-współczesność*, Lublin 2003
- P. Pichonnaz, *Les fondements Romains du droit privé*, Genève-Bâle 2008
- W. Rozwadowski, *Prawo rzymskie. Zarys wykładu z wyborem źródeł*, Poznań 1992
- Vincenti U., *Categorie del diritto romano*, Napoli 2008
- Watson, *Roman Law and Comparative Law*, Cambridge, Mass./London 1981
- R. Zimmermann, *The Law of Obligations. Roman Foundations of the Civilian Tradition*, Oxford 1996

Szczegółowy zakres materiału wymaganego dla zaliczenia egzaminu i ćwiczeń zostanie podany na początku wykładu i na początku zajęć ćwiczeniowych. Prowadzący ćwiczenia mogą wskazać dalszą literaturę pomocną w przygotowywaniu dobrowolnych domowych prac pisemnych

5. Informacja o przewidywanej możliwości wykorzystania b-learningu:

B-learning jest przewidziany wyłącznie na studiach niestacjonarnych w ramach wykładu (20 godzin wykładu w ramach bezpośredniego kontaktu oraz 20 godzin e-learningu).

6. Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium, itp.:

Ewentualne informacje o charakterze i dostępności materiałów potrzebnych do zajęć przekazują prowadzący zajęcia na początku roku akademickiego.

III. Informacje dodatkowe

1. Odniesienie efektów kształcenia i treści kształcenia do sposobów prowadzenia zajęć i metod oceniania:

Nazwa modułu (przedmiotu): Prawo rzymskie (PK)			
Symbol efektu kształcenia dla modułu	Symbol treści kształcenia realizowanych w trakcie zajęć	Sposoby prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych efektów kształcenia	Metody oceniania stopnia osiągnięcia założonego efektu kształcenia
PRZ_01	TRZ_01, TRZ_04, TRZ_05, TK_06	Wykład z prezentacją w formie PowerPoint	Egzamin pisemny, a dla chętnych którzy uzyskali z ćwiczeń ocenę bardzo dobrą – egzamin ustny
PRZ_02	TRZ_01, TRZ_02, TRZ_06,	Wykład z prezentacją w formie PowerPoint	Egzamin pisemny, a dla chętnych którzy uzyskali z ćwiczeń ocenę bardzo dobrą – egzamin ustny
PRZ_03	TRZ_03,	Wykład z prezentacją w formie PowerPoint	Egzamin pisemny, a dla chętnych którzy uzyskali z ćwiczeń ocenę bardzo dobrą – egzamin ustny
PRZ_04	TRZ_07	Wykład z prezentacją w formie PowerPoint	Egzamin pisemny, a dla chętnych którzy uzyskali z ćwiczeń ocenę bardzo dobrą – egzamin ustny
PRZ_05	TRZ_08	Wykład z prezentacją w formie PowerPoint	Egzamin pisemny, a dla chętnych którzy uzyskali z ćwiczeń ocenę bardzo dobrą – egzamin ustny
PRZ_06	TRZ_09	Wykład z prezentacją w formie PowerPoint	Egzamin pisemny, a dla chętnych którzy uzyskali z ćwiczeń ocenę bardzo dobrą – egzamin ustny
PRZ_07	TRZ_02, TRZ_07, TRZ_08, TK_09	Ćwiczenia polegające na rozwiązywaniu kazuśców i wyjaśnianiu znaczenia argumentacji i <i>rationes decidendi</i> dla rozwoju prawa prywatnego i obowiązującego prawa rodzimego i obcego.	Zaliczenie na podstawie dwóch pisemnych kolokwii i aktywności na zajęciach. Prowadzący ćwiczenia może uzależnić wystawienie oceny bardzo dobrej od napisania pod jego kierunkiem pismnej pracy domowej.
PRZ_08	TRZ_03	Ćwiczenia polegające na rozwiązywaniu kazuśców i wyjaśnianiu znaczenia argumentacji i <i>rationes decidendi</i> dla rozwoju prawa prywatnego i obowiązującego prawa rodzimego i obcego.	Zaliczenie na podstawie dwóch pisemnych kolokwii i aktywności na zajęciach. Prowadzący ćwiczenia może uzależnić wystawienie oceny bardzo dobrej od napisania pod jego kierunkiem pismnej pracy domowej.

Egzamin pisemny składa się z pięciu pytań ułożonych według następującego schamtu: pytanie pierwsze – odpowiedź na jedno z dwóch pytań do wyboru z prawa spadkowego; pytanie drugie – odpowiedź na jedno z dwóch pytań do wyboru z zakresu posiadania i praw rzeczowych; pytanie trzecie – odpowiedź na jedno z dwóch pytań do wyboru ze zobowiązań; pytanie czwarte – odpowiedź według wyboru na pytanie z historii prawa

rzymskiego lub rozwiązanie kazusu; pytanie piąte – rozwiązanie kazusu. Zakres egzaminu ustnego jest taki sam jak pismenego.
Przykładowe pytania egzaminacyjne:

- Zasada solidarności rodzinnej w prawie spadkowym;
- legat windykacyjny;
- Przeniesienie własności w prawie rzymskim i tradycji romanistycznej;
- Problem ekwiwalentności świadczeń w zobowiązaniu wzajemnym;
- Zasadnicze cechy metody konsyliatorów i przykłady ich wkładu w rozwój prawa prywatnego;
- znaczenie dobrej wiary (*bona fides*) dla interpretacji i rozwoju zobowiązań umownych;
- Rozwiąż kasus, uzasadnij rozwiązanie w oparciu o wiedzę objętą wymaganiami egzaminacyjnymi:

D.19,2,30pr. (Alfenus w ks. 3. Digestów wybranych przez Paulusa)

Ktoś, kto wziął w najem dom czynszowy za trzysta, oddał poszczególne lokale w podnajem w ten sposób, że za wszystkie lokale zebrał czterysta. Właściciel rozebrał dom czynszowy powołując się na jego wadliwość. Powstaje pytanie jakiej kwoty może skutecznie dochodzić, ten kto wziął w najem cały budynek.....

Przykładowe podstawowe zadania na ćwiczeniach polegają na wyjaśnianiu rozwiązań rzymskich kasusów.

Są to przede wszystkim kasusy zawarte we wskazanym zbiorze *Warsztaty prawnicze. Prawo rzymskie*. Wyjaśnienie kazusu obejmuje:

- wskazanie z jakiego okresu kasus pochodzi i gdzie się znajduje w zachowanym zbiorze prawa rzymskiego;
- czytelne opisanie stanu faktycznego którego kasus dotyczy, w szczególności wskazanie konfliktu interesów lub wartości;
- wskazanie pojęć i instytucji prawnych do których kasus się odnosi;
- czytelne wskazanie zasady prawnej na której opiera się rozwiązanie kazusu (*ratio decidendi*);
- krótkie uzasadnienie *ratio decidendi* przy wykorzystaniu wiedzy objętej zakresem wykładu;
- wskazanie kontynuacji rzymskiej *ratio decidendi* we współczesnym prawie i argumentacji prawniczej.

2. Obciążenie pracą studenta (punkty ECTS):

Nazwa modułu (przedmiotu): Prawo rzymskie (PR)	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności ²
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	Studia stacjonarne: 45 godzin wykładu oraz 30 godzin fakultatywnych ćwiczeń Studia niestacjonarne: 20 godzin wykładu oraz 20 godzin zajęć w ramach e-learningu
Praca własna studenta (łącznie wszystkie formy) ^{3 4}	Studia stacjonarne: 105 godzin (150 godzin wynikających z 5 punktów ECTS minus 45 godzin z planu) a w przypadku udziału w ćwiczeniach 75 godzin (150 godzin wynikających 5 punktów ECTS

² Godziny lekcyjne, gdzie 1 godzina lekcyjna oznacza 45 min.

³ Praca własna studenta – przykładowe formy aktywności: (1) przygotowanie do zajęć, (2) opracowanie wyników, (3) czytanie wskazanej literatury, (4) napisanie raportu z zajęć, (5) przygotowanie do egzaminu.

⁴ Przy przeliczeniu 30 godzin pracy studenta na 1 punkt ECTS. Wtedy pracę własną studenta należy obliczyć poprzez iloczyn 30 i liczby punktów ECTS dla danego modułu, pomniejszony o łączną liczbę godzin poświęconych na zajęcia w planie.

	minus 75 godzin z planu) Studia niestacjonarne: 110 godzin (150 godzin wynikających z 5 punktów ECTS minus 40 godzin z planu)
Suma godzin	150
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla modułu (przedmiotu)	5

3. Sumaryczne wskaźniki ilościowe:

- a) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich:

5 punktów ECTS

- b) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak ćwiczenia:

5 punktów ECTS

Student otrzymuje wszystkie ww. punkty ECTS za zaliczenie całego modułu Prawo rzymskie, tzn. za ostateczne zaliczenie z oceną pozytywną egzaminu z tego przedmiotu. W skład tego całego modułu wchodzi: wykład oraz fakultatywne ćwiczenia jak również zajęcia w ramach e-learningu (jako pochodne wykładu i ćwiczeń na studiach niestacjonarnych).

4. Kryteria oceniania:

Stosuje się następujące kryteria oceniania studenta:

- a) **umiejętność dostrzegania związku między omawianymi zasadami i instytucjami prawnymi a fundamentalnymi wartościami prawa prywatnego (sprawiedliwość, ekonomiczna racjonalność, użyteczność praktyczna, adekwatność obyczajowa, pewność prawa);**
- b) **znajomość treści omawianych zasad prawnych oraz dogmatycznego kształtu omawianych instytucji prawnych;**
- c) **zrozumienie funkcji praktycznej i zasadniczego kierunku ewolucji omawianych instytucji prawnych;**
- d) **umiejętność jasnego i precyzyjnego formułowania odpowiedzi na pytania;**
- e) **poprawne używanie języka polskiego;**
- f) **znajomość podstawowej terminologii łacińskiej;**
- g) **poziom poszczególnych umiejętności scharakteryzowanych powyżej w ramach opisu efektów kształcenia dla tego modułu.**

Wojciech Dajczak